Sportakkoord
Sport versterkt

Werkplan Sportakkoord II

Van Hoofdlijnen naar uitvoering

Dit werkplan beschrijft op welke wijze het Hoofdlijnen Sportakkoord II tot uitvoering wordt gebracht. Oftewel: hoe wij, de vier strategische partners van het Hoofdlijnen Sportakkoord II, tot een uitvoerbaar Sportakkoord II met draagvlak onder een brede groep stakeholders komen.

Ambities van het sportakkoord

Eerst even terug in de tijd. Het ministerie van VWS, NOC*NSF, VNG/ VSG en Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) ondertekenden op 14 december 2022 het Hoofdlijnen Sportakkoord II en hebben daarmee drie overkoepelende ambities vastgesteld.

Ten eerste willen de ondertekenaars het fundament van de sportsector versterken. Het gaat hierbij om het verbeteren van de voorwaarden om te kunnen sporten, sport te organiseren en daar plezier aan te beleven. Als de voorwaarden niet op orde zijn, haken mensen af en is de basis weg voor het bereiken van de andere ambities. Met fundament doelen we op de mensen, organisaties, cultuur (waarden en normen) en materiële voorzieningen in de sport. Bonden, ondernemers en gemeenten dragen daar elk, vanuit een eigen verantwoordelijkheid, aan bij.

Ten tweede willen de ondertekenaars een groter bereik krijgen. Dat wil zeggen: meer mensen voelen zich aangesproken en uitgenodigd te gaan sporten en sport te beleven, meer partijen die aansluiten bij het Sportakkoord en meer professionals en vrijwilligers die hun schouders eronder zetten. Deze ambitie heeft betrekking op alle niveaus: van landelijke koepels tot lokale instellingen en clubs met een bereik onder alle inwoners.

En op de derde plaats willen de ondertekenaars de betekenis van sport voor de maatschappij beter benutten. Sport geeft energie, plezier, inspiratie en zingeving in het dagelijks leven van zij die het beoefenen of volgen, maar levert ook een bijdrage aan maatschappelijke doelen zoals het tegengaan van eenzaamheid en kansenongelijkheid of het bevorderen van gezondheid. We werken samen met de sector aan meer bewustwording van de betekenis van sport en sturen op gedragsverandering om te zorgen voor meer sportbeoefening.

Tien afspraken en zes thema's met opgaven

De ambities in het Sportakkoord, en de manier van werken aan deze ambities resulteerde in tien afspraken. Deze afspraken vatten samen waar we de komende jaren aan werken en hoe we zorgen dat we het fundament op orde krijgen, een groter bereik generen en de betekenis van sport meer zichtbaar maken.

Dit akkoord biedt daarmee de kaders om sport en bewegen een vanzelfsprekend onderdeel van het leven van iedereen in Nederland te maken. Inhoudelijk gaan wij daarbij nog steeds uit van zes thema's: 1) Inclusie en diversiteit, 2) Een sociaal veilige sport, 3) Vitale sportaanbieders, 4) Vaardig in bewegen, 5) Ruimte voor sport en bewegen en 6) Maatschappelijke waarde van topsport. Deze thema's worden in het werkplan verder uitgewerkt aan de hand van onderstaande opgaven.

Thema's	Inclusie & Diversiteit	Sociaal veilige sport	Vitale sportaanbieders	Vaardig in bewegen	Ruimte voor sport en bewegen	Strategisch kader topsport
Opgaven	1.Financiële toegankelijkheid vergroten (p.4) 2.Effectieve begeleiding en toeleiding (p.5) 3. Sociale toegankelijkheid vergroten (p.6) 4. Praktische toegankelijkheid vergroten (p.7)	5. Waarborgen en bespreekbaar maken van sociaal veilige sport (p.8) 6. Versterken van de keten voor sociale veiligheid (inclusief Extra ondersteunende infrastructuur rondom sociale veiligheid) (p.9)	7. Kwaliteit kader in de sport verhogen (p.10) 8. Effectieve clubondersteuning (p.11) 9. Versterken van de uitvoeringskracht (p.12) 10. Verbeteren match vraag en aanbod hyperlokaal niveau (p.13)	11. Motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen bij kinderen (p.14) 12. Verhogen sportdeelname en verlagen sportuitval bij jongeren (p.15) 13. Meer aandacht voor beweging bij de jongste jeugd (p.16) 14. Betere kansen voor kinderen om sporten en bewegen te ontdekken (p.17)	15. Betere toegankelijkheid en efficiënter gebruik van de sportinfrastructuur (p.18) 16. verdere versterking beweegvriendelijke leefomgeving (p.19)	17. Breder palet aan topsportprestaties (p.20) 18. Het fundament van topsport op orde (p.21) 19. Meer mensen worden bereikt met de waarde van topsport (p.22)

In bijlage 1 wordt de opzet van de monitoring Sportakkoord II toegelicht.

Uitwerking naar werkplan
Na het ondertekenen van Hoofdlijnen Sportakkoord II hebben de vier ondertekenaars verschillende bijeenkomsten georganiseerd om de opgaven van het akkoord samen met landelijke, regionale en lokale partners te concretiseren. Deze opgaven zijn in dit werkplan vertaald in de vorm van werkafspraken met te behalen doelstellingen. Het Mulier Instituut begeleidde deze bijeenkomsten waar meer dan 50 stakeholders met de vier strategische partners hebben verkend hoe de doelstellingen lokaal gerealiseerd gaan worden.

Het strategisch kader topsport is onderdeel van het Werkplan Sportakkoord II, maar kent een eigen aanpak en looptijd. De ambities die ten grondslag liggen aan Hoofdlijnen Sportakkoord II (fundament, bereik en betekenis) zijn het uitgangspunt geweest voor de uitwerking van de topsportstrategie. Het strategisch kader is ontwikkeld op basis van de inzichten en tussentijdse opbrengsten die we hebben opgedaan sinds de uitvoering van Sportakkoord I (deelakkoord 6 'Topsport die inspireert'). Tijdens de werkconferentie 'Naar een strategisch kader topsport', eind november 2022, hebben ruim 170 vertegenwoordigers van sportbonden, overheden en onderwijspartijen meegedacht over hoe zij vanuit hun eigen perspectief en expertise invulling kunnen geven aan het strategisch kader topsport.

Naar uitvoering
Hoofdlijnen Sportakkoord II is hiermee in uitvoering gekomen. Lokale sportakkoorden zijn in de maanden maart t/m juni 2023 herijkt op basis van de nieuwe ambities, en sportaanbieders krijgen passende ondersteuning om iedereen die dat wil te laten sporten. In de tweede helft van 2023 zijn alle opgaven van Sportakkoord II uitgewerkt naar concrete werkafspraken en doelstellingen. In de zomer van 2023 krijgen de herijkte sportakkoorden een plek in de gemeentelijke integrale plannen van aanpak voor de brede SPUK regeling. Hier doen alle 342 gemeenten aan mee. Daarmee komt het adagium 'health and sports in all policies' ook weer een stap dichterbij in de praktijk: op lokaal niveau, in de wijken en dorpen waar zorg, gezonde leefstijl en een beweegvriendelijke inrichting van de omgeving elk bijdragen aan een ketenaanpak. Iedere gemeente kan hierbij een beroep doen op een kernteam dat hiervoor verantwoordelijkheid draagt, en erop toeziet dat het lokaal sportakkoord het beoogde effect sorteert. Een coördinator sport en preventie is daarbij de functionaris die lokaal de verbinding legt tussen het sportdomein en het sociaal domein. De sportsector krijgt, om zijn positie te versterken, onder meer ondersteuning van de adviseur lokale sport.

Wij monitoren en begeleiden continu de voortgang van Sportakkoord II. Vanaf 2024 ligt de focus volledig op de uitvoering en monitoring. In onderstaande tijdlijn staat aangegeven wanneer de mijlpalen worden bereikt en wanneer de monitor Sportakkoord II uitkomt.

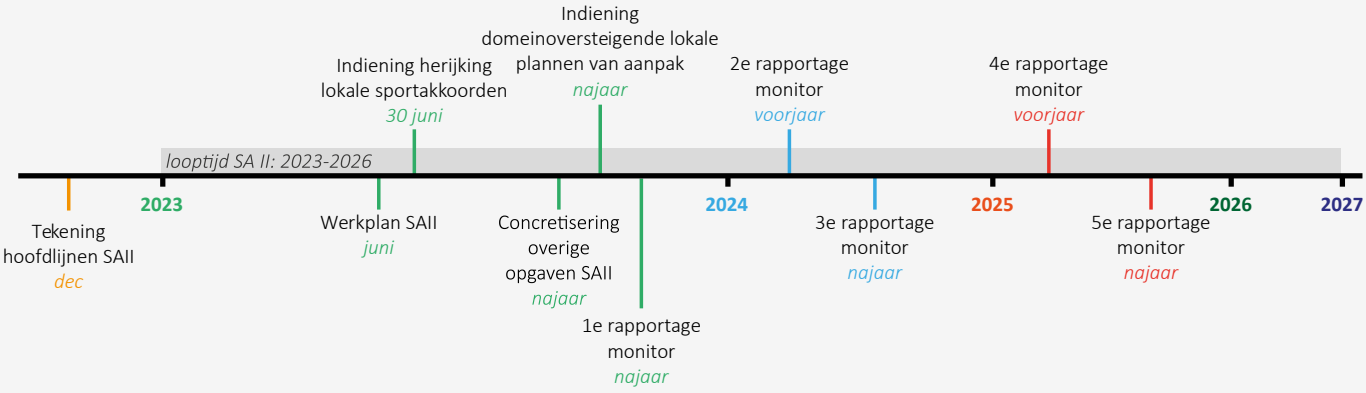

In dit werkplan worden achtereenvolgens de opgaven van de de opgaven van de zes thema's van Sportakkoord II uitgewerkt in concrete werkafspraken en doelstellingen per opgave.

Thema: Inclusie & Diversiteit

Opgave 1: Financiele toegankelijkheid vergroten

Een kind dat opgroeit in een gezin dat in armoede leeft en waar het opleidingsniveau laag is, sport en beweegt minder dan een kind uit een gezin waar dat niet het geval is. De verschillen tussen deze groepen zijn groot. Armoede lossen we niet op met sportbeleid, wel kunnen we ervoor zorgen dat mensen die in armoede leven ook kunnen sporten. Daarvoor moet het sportaanbod betaalbaar zijn. Er zijn regelingen voor mensen om tegen lagere kosten te sporten, maar deze zijn nog onvoldoende bekend en vindbaar.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, uitvoeringspartners (buurtsport-coaches, docenten, trainers et cetera.) en sportaanbieders. Gemeenten moeten onder andere de diversiteit aan bestaande regelingen kennen, drempels voor het gebruik wegnemen, ervaringen met collega's uitwisselen, streven naar maatwerk en – via het sportloket – zorgen voor een goede informatievoorziening. Uitvoeringspartners hebben enerzijds een signalerende rol richting gemeenten en ondersteunende fondsen, en anderzijds een informerende en activerende rol richting (kansarme) inwoners. Van sportaanbieders wordt verwacht dat ze geldproblemen bij leden herkennen, bespreekbaar maken en een passend aanbod ontwikkelen voor mensen met een kleine portemonnee.

Werkafspraken (activiteiten)

- Mulier Instituut verkent het huidige aanbod en gebruik van financiële (stadspas)regelingen voor sport.
- Met pilots wordt een samenvoeging van regelingen onderzocht.
- Samen met adviseurs lokale sport communiceren we actief over bestaande regelingen zoals Jeugd-fonds Sport en Cultuur en Volwassenenfonds Sport en Cultuur.
- De programma's District Spots en Fitness Loont worden uitgebreid
- Innovatieve projecten van Sportinnovator (project Sport en lage SES) krijgen meer aandacht.
- Via onder meer de Hot-Spot aanpak van NOC*NSF en POS etaleren we inspirerende voorbeelden over het vergroten van financiële toegankelijkheid van de sport.
- Het Kenniscentrum Sport en Bewegen deelt inspirerende voorbeelden en creëert bewustzijn over wat wel en niet werkt voor mensen in een lage sociaal economische positie (SEP).
- Er wordt verkend of het Nationaal Fonds voor de Sport bij kan dragen aan een financieel toegankelijke sportsector. Ook onderzoekt men een goede aansluiting met de Voedselbank.

Doelstellingen 2026

- Het percentage mensen in Nederland waarvoor financiën een drempel vormt om te sporten en bewegen is zichtbaar gedaald.
- Er is een aanpak ontwikkeld en lokaal toegepast om de toegankelijkheid van financiële regelingen te vergroten (bijv. door bundeling van regelingen).
- Alle gemeenten en sportaanbieders weten van de beschikbare ondersteuningsmogelijkheden en verwijzen mensen hiernaar door.

Opgave 2: Effectieve begeleiding en toeleiding

Mensen die niet of weinig sporten en bewegen weten niet waar ze naartoe kunnen om wél te sporten. Onbekendheid met sport, angst voor teleurstelling, pijn, weerstand en het ontbreken van een maatje om mee te gaan, zijn redenen om af te zien van sporten en bewegen. Begeleiding naar de sport is belangrijk, maar wordt nog onvoldoende ingezet. Via SAII stimuleren de partners actief een grotere inzet van zogenaamde 'warme toe- en begeleiding'.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, buurtsportcoaches en professionals in zorg en sociaal domein en sportaanbieders. Gemeenten stimuleren een domeinoverstijgende aanpak, maken in wijken met lage sport- en beweegdeelname afspraken met professionals en zetten actief de beweegcoach in voor begeleiding naar een passend aanbod. Van buurtsportcoaches en andere lokale professionals wordt verwacht dat zij in contact (kunnen) komen met de doelgroep, onderlinge samenwerking stimuleren, zich houden aan de genoemde afspraken en hier zicht op houden en concrete hulp bieden bij toeleiding. Van sportaanbieders wordt verwacht dat zij het aanbod laten aansluiten bij de behoeften van mensen die willen sporten.

Werkafspraken (activiteiten)

- Lokale kernteams maken – samen met de adviseurs lokale sport en coördinatoren sport en preventie – afspraken over de toeleiding van mensen naar sportaanbod. De Maatschappelijke organisaties in de Sport (MOS) helpen lokale partijen bij het maken en uitvoeren van deze afspraken rond toeleiding naar sport.
- Afspraken met landelijke partners op het gebied van inclusie en diversiteit worden herijkt.
- De beweeg - en buurtsportcoach, kennen toeleiding naar sport- en beweegaanbod als één van de hoofdtaken. De inzet van deze functionarissen voor mensen met een achterstand in sport- en beweegdeelname wordt gestimuleerd.
- Gemeenten worden ondersteund bij het domeinoverstijgend werken via kennisdeling en inspiratie met goede voorbeelden. De ondersteuning verloopt via de verspreiding van inspiratiegidsen en magazines, de organisatie van kennisdagen, regiobijeenkomsten, regionale contactdagen, werkateliers et cetera.
- We maken de mogelijkheden van clubondersteuning bekend bij sportaanbieders, bonden, branche-organisaties.
- We winnen oudere (65+) sporters door actief samen te werken aan implementatie van bestaand en nieuw (master)sportaanbod.

Doelstellingen 2026

- In gemeenten - waar bewust wordt ingezet op deze opgave - is een zichtbare groei van toeleiding van mensen die een achterstand hebben in sport- en beweegdeelname naar het sportaanbod zichtbaar.
- Beweeg- en buurtportcoaches worden in gemeenten actiever en meer dan nu ingezet voor toeleiding van mensen met een achterstand in sport- en beweegdeelname naar het sportaanbod.

Opgave 3: Sociale toegankelijkheid vergroten

Ruim 700.000 mensen voelen zich niet thuis in de sportsector. Sportaanbieders dragen de verantwoordelijkheid dat iedereen zich bij hen welkom en ook veilig voelt. Deze opgave is dan ook nauw verbonden met het thema Sociaal veilige sport. Een cultuuromslag binnen de sportsector is nodig, waarin geen meer ruimte is voor uitsluiting, discriminatie en racisme, en de bewustwording over inclusie en diversiteit in sport groeit bij aanbieders, overheden en andere partijen. Met als doel dat iedereen met plezier kan sporten.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, sportbonden, branches, uitvoeringspartners en een brede groep van sportaanbieders. De gemeente kan integraal beleid benutten en voeren om de sociale toegankelijkheid van de sport te vergroten en daarmee (lokale) organisaties in de sport te stimuleren en faciliteren om samen met sportbonden en branches maatregelen te nemen gericht op preventie van discriminatie. Dit doen ze door het signaleren, melden en tegengaan van stereotype en negatieve bejegening, ongelijke behandeling en/of uitsluiting van mensen om wie ze zijn of hoe ze eruit zien. Uitvoeringsorganisaties pikken signalen op bij situaties van sociale ontoegankelijkheid en werken onderling samen om dit tegen te gaan. Sportaanbieders nemen concrete maatregelen om inclusie en diversiteit in de club te bevorderen en discriminatie tegen te gaan.
We stimuleren deze partijen om zoveel mogelijk samen te werken.

Werkafspraken (activiteiten)

- 1500 clubs en ondernemende aanbieders kunnen gebruik maken van het trainingsprogramma van ‘Onze club is van iedereen’. Acht sportbonden en twee branche organisaties werken actief samen om clubs te mobiliseren met te doen aan het trainingsprogramma.
- We helpen sportbonden en branches een stap verder met het aan de slag gaan en blijven met inclusie en diversiteit op basis van de charter D&I.
- Het Kenniscentrum Sport & Bewegen ontwikkelt, in samenspraak met de partners van het Sportakkoord II en betrokkenen uit de sector, een gezamenlijke definitie van inclusie en diversiteit, en vertaalt dit naar een herkenbare, toepasbare code en handvatten.
- Sportbonden, branches en maatschappelijke organisaties werken samen aan rolmodellen en sportaanbod in lage SEP wijken (o.a. District Spots) én we leggen de verbinding met de 20 steden in de Nationale programma’s leefbaarheid en veiligheid.
- Het ministerie van VWS start een verkenning over het betrekken van mensen voor wie beleid bedoeld is bij het maken van sportbeleid.
- Er wordt samengewerkt met de Alliantie Gelijkspelen om specifieke aandacht te leggen op LHBTIQ+. We vertalen de huidige handreiking gender- en sekse diverse personen (2023) in het Engels en maken deze beschikbaar ook voor inwoners van Nederland die geen Nederlands spreken.
- Special Olympics werkt aan inclusie bij sportaanbieders voor mensen met een verstandelijke handicap met het programma Play Unified.
- Landelijk leggen we de verbinding met de Nationale strategie VN-verdrag handicap.
- We lichten iedere maand op daartoe geëigende websites en sociale media goede voorbeelden (hot spots) toe van sportaanbieders, sportbonden, branches en maatschappelijke organisaties ter inspiratie rondom de thema’s diversiteit en inclusie.

Doelstellingen 2026

- In 2026 werken de partners van het Sportakkoord, de achterban van deze partijen en stakeholders met een standaardaanpak over hoe mensen meer zeggenschap krijgen in beleid zodat er (meer) rekening wordt gehouden met wat mensen willen en kunnen.
- Er bestaat een herkenbare en toepasbare richtlijn Inclusie en Diversiteit in de sport die door de partners van Sportakkoord II, hun achterban en de stakeholders is omarmd en wordt nageleefd.
- 1500 Sportaanbieders hebben gebruik gemaakt van ‘Onze club is van iedereen’ en de servicelijst Sportakkoord en hebben daarmee de inclusie en diversiteit op de clubs vergroot.

Opgave 4: Praktische toegankelijkheid vergroten

Sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap in Nederland is al jaren stabiel laag. Ondanks overheidsbeleid verandert dit niet. Er zijn praktische belemmeringen voor mensen met een handicap om te kunnen sporten en bewegen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de complexiteit bij aanvragen voor hulpmiddelen, een beperkt aanbod en een lange duur van vervoer, en de ontoegankelijkheid van bepaalde sportvoorzieningen, zijn belangrijke belemmeringen die moeten worden opgelost.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, uitvoeringspartners en sportaanbieders. Gemeenten voeren in samenwerking met mensen met een handicap beleid uit om de praktische toegankelijkheid van sport voor iedereen te vergroten. Uitvoeringsorganisaties houden zich bezig met het praktisch toegankelijk maken van sport. Sportaanbieders zijn zich bewust van het belang van praktische toegankelijkheid voor hun huidige sporters en mogelijke toekomstige sporters. Daarnaast zijn sportaanbieders zich ook bewust van de bestaande ondersteuning en regelingen om de praktische toegankelijkheid te vergroten.

Werkafspraken (activiteiten)

- Het ministerie van VWS werkt samen met stakeholders zoals Fonds gehandicaptensport, Special Heroes Nederland, Gehandicaptensport Nederland, Esther Vergeer Foundation en Kenniscentrum Sport & Bewegen om sporthulpmiddelen ingezet voor breedte- en topsport beter te organiseren.
  Zodat mensen met een handicap weten waar ze welke ondersteuning kunnen krijgen om door middel van een sporthulpmiddel meer te gaan sporten en bewegen.
- Special Heroes Nederland, Gehandicaptensport Nederland en Kenniscentrum Sport & Bewegen ontwikkelen een kennisplatform om de kennis over vervoer, sporthulpmiddelen en financiële regelingen bij professionals (lokaal en regionaal) te vergroten.
- NOC*NSF werkt in samenwerking met de partners van het Sportakkoord aan toegankelijkheidsscans voor accommodaties van clubs, zowel verenigingen als ondernemende aanbieders om hen te ondersteunen en de BOSA goed te kunnen benutten.
  Dit doen zij door ook oog te hebben voor bestaande tools op het gebied van toegankelijkheid van accommodaties.
- Het ministerie van VWS zal de huidige vervoersvoorziening voor gehandicapte teamsporters verder door ontwikkelen. Waarbij de haalbaarheid getoetst wordt of dit ook voor individuele sporters ingezet kan worden.
- Partners van het Sportakkoord committeren zich aan de missie ‘Sporten en bewegen voor mensen met een handicap is vanzelfsprekend in 2030!’ en werken samen met alle betrokken stakeholders om de missie te realiseren.

Doelstellingen 2026

- In 2026 worden de bestaande lokale en landelijke regelingen zoals de BOSA gevonden en benut en wordt wetgeving ten aanzien van toegankelijkheid nageleefd.
- Gemeenten zijn bekend met het VN-verdrag handicap en benutten de doelen hiervan voor resultaten in sport en bewegen.
- Eind 2030 moet sport vanzelfsprekend zijn voor mensen met een handicap. Dit betekent dat iedereen die wil sporten ook kan sporten en weet hoe dit geregeld kan worden. In 2026 wordt een tussenevaluatie gehouden.
- De informatie over de praktische toegankelijkheid en waar mensen ondersteuning kunnen krijgen is duidelijk vindbaar en bekend.

Thema: Sociaal veilige sport

Opgave 5: Waarborgen en bespreekbaar maken van sociaal veilige sport

In het huidige sportstelsel bestaat geen basisniveau veiligheid. Om deze te creëren worden basiseisen vastgesteld voor mensen die actief zijn in de sport, zoals een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), een vertrouwenscontact-persoon, gedragsregels en het verplicht doorlopen van een e-learning. Op deze manier worden sportaanbieders geprikkeld om minimaal noodzakelijke stappen richting een sociaal veilige sport te zetten. Dat alleen is niet genoeg, want werken aan een sociaal veilige sport doen mensen niet uit zichzelf. De voornaamste reden lijkt dat mensen denken dat het niet nodig is. Het tegendeel is waar. Het gezamenlijk afspreken en bespreken van, en aanspreken op, normaal en wenselijk gedrag is van belang om een cultuuromslag te bereiken.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: bonden en brancheorganisaties, sportaanbieders en gemeenten. Bonden/brancheorganisaties moeten aangesloten leden ondersteunen bij het voldoen aan de basiseisen, breed communiceren over het belang van sociale veiligheid en gedragsregels opstellen en uitdragen. Van de sportaanbieders wordt verwacht dat zij zich bewust zijn van het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag, en dat zij (gaan) voldoen aan de basiseisen. Een belangrijke rol van gemeenten is om sportaanbieders te motiveren om aan sociale veiligheid te werken.

Werkafspraken (activiteiten)

- Bij herijking van het lokaal sportakkoord moeten gemeenten een plan van aanpak toevoegen om de sociale veiligheid bij lokale sportaanbieders te stimuleren en te ondersteunen. De brede implementatie van de vier basiseisen sociale veiligheid & kwaliteit kader (zie ook thema vitale sportaanbieders) staan daarin centraal.
- Via VWS verstrekt NOC*NSF microbudgetten aan sportaanbieders, voor een aanpak op sociale veiligheid.
- Voor het maken en uitvoeren van een strategie op sociale veiligheid krijgen sportbonden extra middelen ter beschikking
- Aanvullend ondersteunen we activiteiten ter bevordering van sociale veiligheid , door onder meer:
  - Het aanbieden van bijscholingen ‘herkennen en voorkomen grensoverschrijdend gedrag’ en opleidingen voor vertrouwenscontactpersonen door Academie voor Sportkader (ASK).
  - De aanstelling en inzet van integriteitsmanagers ter ondersteuning van sportbonden, Team NL centra en branchevereniging.
  - Het ontwikkelen van een methode om inzicht in de voortgang te krijgen op de basiseisen integriteit (monitoringstool) voor gemeenten.
  - De ontwikkeling en inzet van campagnemateriaal over sociale veiligheid.
- Via 25 pilots met clubs, gemeenten en bonden/branche-organisaties krijgen we beter beeld van mogelijkheden voor effectieve implementatie van de basiseisen. De opbrengst van deze pilots levert een bijdrage voor landelijke opschaling in 2025/2026.

Doelstellingen 2026

- Het merendeel van alle sportaanbieders werkt met de basiseisen sociale veiligheid, met name voor de jeugd en kwetsbare groepen
- Bij alle sportaanbieders, gemeentes, branchevereniging en sportbonden loopt het gesprek over het thema sociale veiligheid en is bekend hoe ze dit in praktijk brengen.

Opgave 6: Versterken van de keten voor sociale veiligheid (inclusief Extra ondersteunende infrastructuur rondom sociale veiligheid)

Ondanks alle inspanningen om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan, zullen er altijd nog signalen en incidenten zijn. Deze moeten gezien of gemeld worden en dienen een zorgvuldige opvolging en behandeling te krijgen.
De keten van sociale veiligheid wordt daarom versterkt en de sportaanbieders worden optimaal ondersteund.
Een goede samenwerking is hiervoor vereist. Daarbij stimuleren gemeenten hun lokale sportaanbieders om de minimaal noodzakelijke stappen richting een sociaal veilige sport te zetten en gebruik te maken van de beschikbare ondersteuningsinstrumenten.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: bonden en (ondernemende) brancheorganisaties, sportaanbieders (zowel verenigingen als de ondernemende sportaanbieders) en gemeenten belangrijke partners om een bijdrage te leveren aan de hier genoemde opgaven. Bonden en brancheorganisaties hebben duidelijk beleid ten aanzien van omgaan met grensoverschrijdend gedrag en communiceren dit actief naar de aangesloten clubs en leden. Sportaanbieders zorgen ervoor dat mensen die grensoverschrijdend gedrag waarnemen of ondervinden weten bij wie ze veilig kunnen melden en ze hebben interne procedures om hier indien nodig opvolging aan te geven. Ook weten ze welke vervolgstappen ze kunnen ondernemen en welke instanties ze moeten inschakelen bij (ernstige) incidenten. Gemeenten faciliteren de ondersteuning aan sportaanbieders bij het (beter) kunnen signaleren van en opvolging geven aan meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Het Centrum Veilige Sport Nederland is bekend bij alle actoren als meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag.

Werkafspraken (activiteiten)

- Integriteitsmanagers maken bestuursleden en stakeholders bewust van het belang van sociale veiligheid binnen hun organisaties en zetten hen aan tot het voeren van actief beleid. Hun inzet kan bestaan uit individuele of collectieve ondersteuning en kennisoverdracht op zowel regionaal niveau, gemeenteniveau, als op het niveau van sportaanbieders.
- Bonden en brancheorganisaties hebben duidelijk beleid ten aanzien van omgaan met grensoverschrijdend gedrag en communiceren dit actief naar de aangesloten clubs en leden.
- Er wordt uitvoering gegeven aan de vier basiseisen sociale veiligheid, te weten:
  - Sportaanbieders vragen een VOG aan voor personen in de sport die werken met jongeren en kwetsbare groepen. Voor vrijwilligers is dit gratis.
  - Sportaanbieders zorgen ervoor dat trainer-coaches de e-learning ‘Een Beetje Opvoeder’ of een vergelijkbare cursus (voor meer ervaren trainer-coaches) hebben gevolgd.
  - Sportaanbieders zorgen ervoor dat trainer-coaches, begeleiders, bestuurders en medewerkers een gedragscode ondertekenen en naleven. Ook communiceren zij over de gedragscodes (jaarlijks) richting alle leden.
  - Vertrouwenscontactpersonen worden opgeleid en sportaanbieders stellen vertrouwenscontactpersonen aan. Dit kan ook via een poule worden georganiseerd.
- NOC*NSF en POS zetten campagnemateriaal in ter bevordering van een sociaal veilige sport gericht op sportaanbieders en op gemeenten.
- Gemeenten geven uitvoering aan hun plan van aanpak om sociale veiligheid en integriteit bij sportaanbieders te stimuleren en te ondersteunen.
- Lokaal worden opleidingen aangeboden voor vertrouwenscontactpersonen aan of wordt een poule van opgeleide vertrouwenscontactpersonen voor sportaanbieders georganiseerd.
- Er wordt gewerkt aan een onafhankelijk integriteitscentrum, in eerste instantie als meldpunt en kenniscentrum voor (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, matchfixing en doping in de sport.
- Er wordt gewerkt aan de professionalisering van het Instituut Sportrechtspraak.

Doelstellingen 2026

- Het merendeel van de sportaanbieders zorgt ervoor dat mensen die grensover schrijdend gedrag waarnemen of ondervinden weten bij wie ze zich veilig kunnen melden en heeft interne procedures om hier opvolging aan te geven.
- Sportaanbieders weten welke vervolgstappen ze dienen te ondernemen en welke instanties ze moeten inschakelen bij (ernstige) incidenten.

Thema: Vitale sportaanbieders

Opgave 7: Kwaliteit kader in de sport verhogen

Het verhogen van de basiskwalificatie vrijwilligers en beroepskrachten die actief zijn bij sportaanbieders lukt maar beperkt. We hebben gemerkt dat er naast het opleiden meer nodig is om de kwaliteit, vooral op gebied van pedagogische- en didactische vaardigheden, te waarborgen in de sector. Onze aanpak om de kwaliteit in de sport te verhogen is om, in aanvulling op de eerste drie basiseisen sociaal veilige sport, een minimale basiskwalificatie voor trainers, coaches en instructeurs toe te voegen op het gebied van pedagogische en didactische vaardigheden. Als partners gaan we de sportaanbieders ondersteunen om hieraan te voldoen.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: clubs (bestuurders/werkgevers), gemeenten en sportbonden en brancheorganisaties. Clubs moeten deze basiskwalificatie voor trainers, coaches en instructeurs implementeren, naast de bij sociaal veilig genoemde basiseisen. Gemeenten faciliteren clubs door het faciliteren van opleidingen en clubondersteuning, stellen extra budget hiervoor beschikbaar, dragen het belang van de minimale kwaliteitseisen uit en inspireren clubs om hieraan te voldoen, en monitoren de voortgang op pedagogisch-didactische kwaliteit. Bonden en branchebrancheorganisaties zijn (mede) verantwoordelijk voor het ontwikkelen van de kwaliteitseisen, nemen dit op in hun beleid, en hebben richting hun leden een stimulerende/ondersteunende rol wat betreft kwaliteit.

Werkafspraken (activiteiten)

- Via 25 pilots op het niveau van clubs, gemeenten en bonden/branche-organisaties krijgen we beter beeld van de mogelijkheden voor effectieve implementatie. De opbrengst van deze pilots geeft input voor landelijke opschaling in 2025/2026.
- Om voor ondersteuningsactiviteiten vanuit club(kader) ondersteuning in aanmerking te komen, moet een sportclub voldoen aan de vier basis-eisen, of actief ermee aan de slag gaan om er op termijn aan te voldoen.
- Er worden diverse ondersteuningsmogelijkheden aangeboden, zoals professionele procesbegeleiders uit het sportprofessionalsnetwerk (SPN), om sportaanbieders te begeleiden bij het voldoen aan de minimale kwaliteitseisen.
- Er wordt extra begeleiding aangeboden om bonden en POS-leden te ondersteunen bij implementatie van opleidingsmateriaal. Daarnaast worden modules op trainersniveau 3 ontsloten die gemeenten en sportbonden kunnen gebruiken op het gebied van pedagogiek, didactiek en motoriek.
- De inzet van Clubkadercoaches voor begeleiding bij professionalisering op de club wordt gestimuleerd.
- Om versnippering tegen te gaan, hoge uitstroom te voorkomen en loopbaanperspectief te bieden, wordt vanuit de Human Capital Agenda komende jaren toegewerkt naar één functiehuis voor de sportsector. Op weg naar de ontwikkeling van dit functiehuis werkt de HCA-tafel aan een toolkit professionalisering en wordt een CAO vergelijking uitgevoerd.
- We gaan verkennen hoe de Human Capital Agenda vertaald kan worden naar concrete activiteiten die ook bijdragen aan kwaliteit.
- De Sportsector wordt verbonden aan het programma Maatschappelijke Diensttijd (MDT). NOC*NSF faciliteert twee kwartiermakers die zoveel mogelijk gemeenten stimuleren om MDT op te nemen in de lokale sportakkoorden en preventieakkoorden en voor kennisuitwisseling te zorgen.

Doelstellingen 2026

- Het merendeel van de sport aanbieders werkt met de minimale basiskwalificatie voor kwaliteit kader
- Vanuit de Human Capital Agenda wordt één functiehuis voor de sportsector ontwikkeld om hoge uitstroom kader tegen te gaan en meer loop-baanperspectief te bieden.

Opgave 8: Effectieve clubondersteuning

Clubondersteuning vindt nog te vaak versnipperd, aanbodgericht en onvoldoende effectief plaats. We zijn het erover eens dat de toegang, kwaliteit, coördinatie en vraagsturing verbetering verdienen. Dit noemen we kortweg “naar één loket voor clubondersteuning”. Zodat in elke gemeente sportaanbieders weten waar zij zich kunnen melden met een ondersteuningsvraag. Achter dat loket werken allerlei clubondersteuners (lokale clubondersteuners, medewerkers van bonden, landelijke initiatieven) met elkaar samen.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: bonden en brancheorganisaties, uitvoeringsorganisaties en gemeenten. Bonden en brancheorganisaties onderschrijven de insteek van één lokaal loket en voelen zich mede-eigenaar hiervan, leveren de relevante informatie aan, en verwijzen door naar het lokale loket voor generieke ondersteuning. Uitvoeringsorganisaties kennen het beschikbare ondersteuningsaanbod, zijn getraind om de vraag van clubs te herkennen, werken goed samen met zowel de gemeente als sportaanbieder, en werken mee aan de inrichting van één lokaal sport- en beweegloket. De belangrijkste rol van gemeenten is om samen met de lokale kernteams, de adviseur lokale sport, het lokale sportplatform, de bonden en de branche-organisaties te werken aan de één-loket gedachte.

Werkafspraken (activiteiten)

- Gemeenten verkennen, samen met het kernteam en de adviseur lokale sport, wat er nodig is om één sport- en beweegloket voor clubondersteuning en een lokaal sportplatform te realiseren.
- In alle 27 VSG regio’s worden adviseurs lokale sport ingezet en procesbegeleiders t.b.v. realisatie sport- en beweegloketten en sportplatforms bij alle gemeenten.
- We ontwikkelen landelijke kwaliteitscriteria voor clubonder-steuning waar sportloketten lokaal aan moeten voldoen. Ook zetten we een landelijk coördinatiepunt op om de kwaliteitsontwikkeling en kwaliteitshandhaving van lokale loketten door te ontwikkelen en te borgen.
- We begeleiden bonden en brancheorganisaties in het maken van afspraken over clubondersteuning. Dit gaat om afspraken over de verhouding tussen enerzijds sport-specifieke onder-steuning (behorende bij de sportbonden en branche-organisaties) en anderzijds de generieke ondersteuning. Oftewel: wie is straks waar verantwoordelijk voor?
- Er is extra budget voor sportbonden om clubs te informeren over het sport -en beweegloket.
- We bouwen een online portal waar sportclubs via lokale clubondersteuners aanvragen kunnen doen voor benodigde ondersteuning.

Doelstellingen 2026

- Er worden bij alle gemeenten lokale sport- en beweegloketten operatio-neel, die zijn aangehaakt op het landelijke coördinatiepunt. Minimaal 100 loketten voldoen aan de kwaliteitscriteria.
- De sport- en beweegloketten vormen samen een landelijk dekkend netwerk. Alle sportaanbieders kunnen daar voor ondersteuning terecht, en alle bonden en brancheorganisaties zijn aangesloten op het netwerk.

Opgave 9: Versterking van de uitvoeringskracht

NOC*NSF en de sportbonden hebben in de afgelopen jaren diverse programma's ontwikkeld op thema's als een Sociaal veilige sport, Vaardig in bewegen en Inclusie en diversiteit. Het ontbreekt lokale sportaanbieders alleen vaak aan de capaciteit om die programma's te implementeren. Daarnaast bezitten lokale sportaanbieders niet altijd het netwerk om van de kennis en kracht van hun omgeving te profiteren, bijvoorbeeld door mee te doen in het lokale sportakkoord of aan te sluiten bij lokale sportplatforms. We versterken en vergroten daarom de komende jaren de uitvoeringskracht van sportaanbieders. Hiermee worden sportaanbieders beter in staat gesteld om interventies en kansrijke programma's daadwerkelijk op clubniveau te laten landen en deel te nemen aan de lokale sportakkoorden. Uitvoeringskracht is een randvoorwaarde voor clubs om zich te ontwikkelen tot sportaanbieders die een krachtige organisatie en lokaal netwerk hebben.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, rijksoverheid, sportaanbieders (bestuurders/werkgevers) en partijen van de Human Capital Agenda sport en bewegen. Gemeenten kunnen via de Brede regeling Buurtsportcoaches extra professionals inzetten bij clubs en stellen voorwaarden aan de arbeidsvoorwaarden (oa scholing en ontwikkeling) voor de professionals die zij in dienst hebben. De rijksoverheid ondersteunt sportbonden en brancheorganisaties met extra mankracht en capaciteit om netwerken van sportaanbieders op te bouwen en te versterken. Sportaanbieders stimuleren HR beleid en een betere waardering voor vrijwilligers binnen hun club. De aangesloten partijen van de Human Capital Agenda gaan aan de slag met het realiseren van één functiehuis voor de sport met als doel om uitstroom te voorkomen en een beter loopbaanperspectief te bieden.

Werkafspraken (activiteiten)

- Gemeenten en hun lokale partners zetten waar mogelijk professionals (zoals clubkadercoaches, verenigingsmanagers en sportparkmanagers) in om de uitvoeringskracht bij clubs te vergroten. Zij kunnen hierbij gebruik maken van de Brede regeling Combinatiefuncties.
- Om het lokale netwerk van sportclubs te versterken, ondersteunen we aangesloten koepels zoals Platform Ondernemende Sport, NOC*NSF en sportbonden met extra mankracht. Dit om de lokale sportaanbieders te ondersteunen.
- Adviseurs lokale sport maken lokaal afspraken met clubondersteuners. Nationaal en lokaal wordt capaciteit ingezet om netwerken van sportaanbieders op te bouwen en te versterken.
- Op weg naar de ontwikkeling van één functiehuis werkt de HCA-tafel aan een toolkit professionalisering om HR beleid te stimuleren bij sportverenigingen en ondernemers, en wordt een CAO vergelijking uitgevoerd.
- In de Brede Regeling Combinatiefuncties is opgenomen dat gemeenten afspraken maken met opdrachtnemers die in lijn zijn met de Wet arbeidsmarkt. Het staat gemeenten echter vrij om lokaal de best passende arbeidsconstructie te kiezen.
- De gemeente stelt voorwaarden aan uitvoeringsorganisaties in de brede SPUK ten aanzien van arbeidsvoorwaarden (inclusief ontwikkel- en scholingsmogelijkheden) voor de professionals in de sport die zij in dienst hebben.
- Er is nog veel onbenut potentieel binnen sportaanbieders met betrekking tot inzet vrijwilligers. Vrijwilligersmanagement is cruciaal om vrijwilligers te werven, waarderen en behouden binnen de sportsector. We stellen ondersteuningsbudget beschikbaar zodat sportaanbieders hun vrijwilligersmanagement kunnen versterken. Werving, inzet, begeleiding en waardering van vrijwilligers en betaalde mensen binnen de club (ook ondernemers) kan hierdoor beter wordt gecoördineerd.
- Door de inzet van professionals (clubkadercoaches en verenigingsmanagers) via de brede SPUK worden vrijwilligers beter begeleid en ondersteund, waardoor het vrijwilligerswerk aantrekkelijker wordt gemaakt en waarmee vrijwilligers beter in hun kracht komen te staan.
- Gemeenten stimuleren lokaal vrijwilligerswerkbeleid te ontwikkelen in relatie tot de lokale sportsector; o.a. sportclubs worden hierbij (financieel) in staat gesteld hun vrijwilligers te waarderen.

Doelstellingen 2026

- Eind 2026 heeft de sector een goed functionerend arbeidsmarktbeleid. Vertegenwoordigende partijen van overheid, werkgevers, werknemers, opleiders en sportaanbieders werken samen aan een gedeelde visie en concre te werkagenda om deze doelstelling te realiseren. De belangrijkste acties zijn:
- Komen tot een samenhangend functiehuis en opleidingenstelsel voor de sport- en beweegsector.
- Voor werknemers is er een goed carrièreperspectief en de arbeidsvoorwaarden zijn verbeterd. De HR-functie is in de volle breedte van de sector toegenomen en door samenwerking met andere sectoren wordt de gemiddelde omvang van de banen vergroot.
- Het aantal actieve trainers-begeleiders bij sportverenigingen is toegenomen, o.a. door de inzet van clubkadercoaches

Opgave 10: Verbeteren match tussen vraag en aanbod op hyperlokaal niveau

Slechts een deel van de mensen in Nederland is actief en slechts een deel daarvan sport bij een sportaanbieder. Niet alle mensen in Nederland sporten uiteindelijk bij een sportaanbieder. Om nog meer inwoners aan een sportaanbieder te koppelen, gaan we daarom meer sturen op het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod op hyperlokaal niveau, door het aanbod en de begeleiding van dat aanbod meer divers en innovatiever te maken. Wat er nodig is in een specifieke context wordt gebaseerd op lokale data/demografie en lokale ambitie. Een deel van de sportclubs is sterk gefocust op waarborging van continuïteit, waardoor verbreding van het aanbod voor hen geen prioriteit heeft. Niet elke club hoeft dit te doen, maar we willen wel dat in elke wijk of buurt clubs open staan voor vernieuwing als daar lokaal behoefte aan is. Door de betere match tussen vraag en aanbod vinden meer mensen in de sportsector aanbod en begeleiding die bij hen past. Dit leidt uiteindelijk tot nieuwe sporters en minder uitvallers onder huidige sporters.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: sportbonden en brancheorganisaties en sportaanbieders. Sportbonden en brancheorganisaties zorgen ervoor dat sportaanbieders beter aansluiten bij het lokale sportakkoord en de toeleiding naar de lokale sport- en beweegloketten voor clubondersteuning met als doel om lokale samenwerking te stimuleren. Sportbonden ontwikkelen en implementeren daarnaast vernieuwend sportaanbod bij sportclubs dat beter aansluit op de veranderende behoefte van de sporter. Sportaanbieders spelen in op de lokale behoefte en passen daar hun sportaanbod beter op aan.

Werkafspraken (activiteiten)

- Sportaanbieders kunnen ondersteuning aanvragen (in de vorm van bijvoorbeeld procesbegeleiding) om het bewustzijn te vergroten over lokale behoeften en welke kansen dat biedt voor uitbreiding van het sportaanbod. Op basis daarvan wordt bestaand sportaanbod verbeterd en nieuw sportaanbod ontwikkeld om nieuwe doelgroepen te binden.
- Sportbonden en POS krijgen extra ondersteuning, zodat ze sportaanbieders kunnen helpen om beter aan te sluiten bij het lokale sportakkoord en de toeleiding naar de lokale sport- en beweegloketten voor clubondersteuning met als resultaat dat sportverenigingen en ondernemers beter in staat zijn gebruik te maken van de mogelijkheden van lokale samenwerking.
- Sportbonden ontwikkelen en implementeren vernieuwend sportaanbod bij sportclubs met betrekking tot jeugdsport die beter aansluit op de veranderende behoefte van de sporter. Bijvoorbeeld door de opzet van flexibele competities, instroom en behoud van jeugdsporters en het flexibel aanbieden van sportaanbod gericht op specifieke doelgroepen op basis van hun ledenanalyse.

Doelstellingen 2026

- Sportaanbieders hebben innovatiever sportaanbod ontwikkeld dat beter aansluit op behoefte van de doelgroep

Thema: Vaardig in bewegen

Opgave 11: Motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen bij kinderen

De afgelopen jaren is er veel ingezet op het ontwikkelen van verschillende producten rondom breed motorische ontwikkeling. We maken nu de stap naar bredere implementatie van bestaande instrumenten in jeugdtrainingen/-activiteiten. We blijven daarnaast inzetten op de samenwerking met onderwijspartijen en gemeenten voor het testen van motorische vaardigheden en verspreiding van bestaande kennis over motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen. Buitenspelen is ook een belangrijke pijler voor het stimuleren van motorische ontwikkeling van kinderen.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: scholen, sportaanbieders en gemeenten. Scholen dienen voldoende aandacht te besteden aan (het volgen van) de brede motorische ontwikkeling van kinderen en vervullen ook een informerende rol richting ouders van kinderen. Scholen werken samen met de combinatie-functionaris onderwijs en sportaanbieders voor inzet rondom de dynamische schooldag en naschools sportaanbod. Van sportaanbieders wordt verwacht dat ze de veelzijdig bewegen meenemen in de jeugdtraining en samenwerking met scholen opzoeken. Sportbonden zijn bekend met de visie op jeugdsport ten behoeve van de ontwikkeling van kinderen. Gemeenten hebben ten slotte een centrale rol in het betrekken van al deze partijen bij de ontwikkeling van het lokale sport- en beweegbeleid en om veelzijdig bewegen hierin mee te nemen.

Werkafspraken (activiteiten)

- We ontwikkelen een beweegadvies op maat voor kinderen in het PO.
- Met bonden en brancheorganisaties verkennen we naar wat er nodig is voor meer inzet van tools voor veelzijdig bewegen in jeugdtraining
- NOC*NSF publiceert een integrale zienswijze rondom jeugdsport en talentontwikkeling, met aandacht voor selectie- en competitiebeleid.
- In het profiel van de CF onderwijs is meer aandacht voor ondersteuning rondom motorische ontwikkeling en ‘dynamische schooldag’, hiervoor komt nieuw scholingsaanbod via LAB.
- Via de buitenspeelcoalitie, het samenspeelfonds en het samenspeelnetwerk, stimuleren we gemeenten met het ontwikkelen van (inclusieve) buitenspeelplekken en het lokale buitenspeelbeleid.
- De handreiking Vaardig in Bewegen wordt doorontwikkeld en wordt breed verspreid onder stakeholders.
- We stellen als voorwaarde aan gemeenten bij de herijking van het lokaal sportakkoord een lokaal kernteam te vormen met daarin ook maatschappelijke instellingen, waaronder het onderwijs.
- Via landelijke communicatie vergroten we het bereik van het Bewegend Leren platform voor professionals in het primair onderwijs.
- Het programma School & omgeving werkt aan het verbinden van scholen met o.a. de sportaanbieders in de wijk. We stellen een projectleider aan vanuit NOC*NSF die de verbinding tussen het programma en de sport maakt.
- Opstarten van pilots om te verkennen hoe de samenwerking tussen het onderwijs en de sportsector voor naschools sport aanbod kan worden verstevigd.

Doelstellingen 2026

- Het beweegadvies op maat is ontwikkeld en gereed voor gebruik door basisscholen
- Sportbonden en branchevereniging zien de nut en noodzaak in van veelzijdig bewegen bij kinderen en zijn bekend met de manier waarop zij hier een bijdrage aan kunnen leveren.
- Sportbonden zijn bekend met de visie op jeugdsport ten behoeve van de ontwikkeling van kinderen.
- Alle gemeenten weten wat zij kunnen doen om veelzijdig bewegen te promoten in hun gemeente.

Opgave 12: Verhogen sportdeelname en verlagen sportuitval bij jongeren

De hoge sportuitval van jongeren vanaf 12 jaar is een grote uitdaging. Helaas ervaren niet alle jongeren het plezier, de motivatie en zelfvertrouwen om te blijven sporten en bewegen bij een sportaanbieder. Het voorkomen van uitval in deze levensfase is van belang om sport een vanzelfsprekend onderdeel van de gehele levensloop te laten zijn. We verkennen en onderzoeken de behoeften van deze groep jongeren voor sport- en spelvormen en trekken lering uit werkzame elementen bij sportaanbieders die het wél goed lukt om jongeren te behouden of later in te laten stromen.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: sportaanbieders en buurtsportcoaches. Sportaanbieders dienen het kind centraal te stellen, aandacht te hebben voor een goede mix tussen plezier en prestatie, en hier hun sportaanbod op af te stemmen. Buurtsportcoaches moeten hun sportaanbod voor jongeren samen met jongeren ontwikkelen, voor optimale aansluiting op de behoefte van jongeren.

Werkafspraken (activiteiten)

- We helpen sportbonden en brancheorganisaties om hun spelvorm(en) – denk hierbij o.a. aan manier van aanbieden, (competitie)opzet en teamindeling– tegen het licht te houden, te analyseren en waar nodig te helpen met het ontwikkelen van vernieuwend sport- en spelaanbod. Dit resulteert in concrete en toepasbare adviezen.
- Succesfactoren van jeugdsportclubs die goed zijn in het binden en behouden van jongeren worden in kaart gebracht en gedeeld.
- De landelijke schoolsportcompetitie Olympic Moves laat scholieren kennismaken met diverse, nieuwe vormen van sport en bewegen.
- In het profiel van de buurtsportcoach komt te staan dat het sportaanbod voor jongeren wordt vormgegeven samen met jongeren.

Doelstellingen 2026

- Bonden en brancheorganisaties hebben inzicht in mogelijke aanpassingen in hun aanbod voor jongeren, om zo beter aan te sluiten bij hun behoefte. Er zijn opgehaalde succesfactoren bij jeugdclubs die jongeren goed kunnen binden.
- Het sportaanbod van buurtsportcoaches wordt op veel plekken door buurtsportcoaches en jongeren samen vormgegeven.

Opgave 13: Meer aandacht voor beweging bij de jongste jeugd (0-4 jaar)

Bewegen, spelen en/of sporten moet een vanzelfsprekendheid zijn voor kinderen, ongeacht hun leeftijd. Eerder is gestart met de Kleine Beweegagenda, met als doel om meer aandacht, kennis en bewustwording te creëren voor het belang van spelen, bewegen en sporten voor de allerjongste jeugd. De behoefte vanuit het (zorg) veld was groot en mede vanuit een oproep uit dat veld is het beweegadvies 0-4 jaar vanuit de Gezondheidsraad tot stand gekomen. Na de lancering van het advies zijn er instrumenten ontwikkeld om de kennis bij diverse partijen te vergroten. Ook zijn vandaaruit initiatieven in gang gezet bij oa sportbonden en de Gezonde Kinderopvang. Tegelijkertijd is het stimuleren van spelen en bewegen bij de jongste doelgroep een prioritair thema binnen het Actieplan Nederland Beweegt (ministerie VWS).

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn de gemeenten. Zij hebben een centrale rol in het betrekken van alle partijen bij de ontwikkeling van het jonge kind, te denken aan afdeling zorg en preventie, vroegschools onderwijs, ruimtelijke ordening. Ook een centrale rol hebben professionals in de zorg zoals de jeugdgezondheidszorg, professionals in de kinderopvang, jeugdzorg, verloskundigen. De sport aanbieders, het (vroegschoolse) onderwijs en de buurtsportcoaches kunnen bijdragen om bewegen onderdeel van de (opvang) dag te laten zijn.

Werkafspraken (activiteiten)

- In 2022-2023 is er via het programma Gezonde Kinderopvang een module op bewegen voor pedagogisch medewerkers ontwikkeld, om kennis over bewegen over te dragen en handelingsperspectief te vergroten. We blijven de inzet van deze module binnen de kinderopvang stimuleren en zetten in op uiteindelijke borging in beleid van de kinderopvang.
- In gesprek met de Branchevereniging Kinderopvang om te verkennen wat er nodig is voor meer kennis en inzet van instrumenten op spelen en bewegen voor de doelgroep.
- We ondersteunen een aantal specifieke sportbonden met de uitrol van hun beweegprogramma voor de leeftijdsgroep 0-6 jaar.
- Met de doorontwikkeling van nieuwe profiel Combinatiefunctionaris Onderwijs ook de link maken met de doelgroep 0-4 jarigen, bijvoorbeeld met IKC (integrale kindcentra).
- Stimuleren via Kenniscentrum Sport & Bewegen en het Mulier Instituut om instrumenten, kennis, data (en via monitoring) te blijven ontwikkelen en breed te verspreiden voor deze doelgroep richting relevante professionals als jeugdgezondheidszorg.
- Op lokaal niveau richten de partners zich op meer bekendheid en deelname aan beweegprogramma's (aangeboden door diverse sportaanbieders).
- Meer samenwerken en optrekken met de Beweegalliantie zodat de bekendheid en het handelingsperspectief van professionals vanuit het beweegadvies van 0-4 jarigen meer bereik krijgt.

Doelstellingen 2026

- Het beweegadvies voor 0-4 jarigen is algemeen bekend bij professionals en de ontwikkelde richtlijnen (motorische ontwikkeling en houding en op bewegen) worden besproken en toegepast binnen de (JGZ) branche.
- Kinderopvanglocaties nemen bewegen op in hun pedagogisch beleid/opleiding, hierin trekken we samen op met de Beweegalliantie en Gezonde Kinderopvang.
- De rol en verbinding met de POS wordt ontwikkeld en beter benut rond deze doelgroep.
- Sportaanbieders en gemeenten werken samen om beweegprogramma's voor de jongsten lokaal te promoten.
- De combinatiefunctionaris onderwijs heeft ook oog voor de doelgroep 0-4 jarigen (voorschools) en maakt verbinding via bijv. het IKC.

Opgave 14: Betere kansen voor kinderen om sporten en bewegen te ontdekken

Om kinderen (4-12 jaar) enthousiast te krijgen en houden voor sport, is het van belang dat ze zich op vroege leeftijd breed kunnen oriënteren. Deze opgave kent een grote overlap met opgave 10: Motorische ontwikkeling en veelzijdig bewegen.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: sportaanbieders, zowel vanuit de georganiseerde sport als commerciële en de maatschappelijke sportpartners, het onderwijs, de Combinatiefunctionaris Onderwijs en Sport de partners van het Sportakkoord. Sportbonden gaan aan de slag met de uitvoering van het Jeugdsportplan, waarin verschillende randvoorwaarden zijn opgenomen om jeugdsport in Nederland te stimuleren. De sportsector (ook de commerciële en maatschappelijke partners) onderzoekt met partners in het onderwijs hoe de brede oriëntatie van kinderen op sporten versterkt kan worden. De partners van Sportakkoord II ondersteunen de aansluiting van de gehele sportsector met het programma School & Omgeving.

Werkafspraken (activiteiten)

- Het project Beweegwijsheid is een te ontwikkelen instrument waarbij leerlingen in het primair onderwijs straks een beweegadvies kunnen ontvangen. Dit is een advies van waaruit een open gesprek tussen vakleerkracht, kinderen en ouders/verzorgers kan plaatsvinden over (motorische) ontwikkeling maar ook waaruit de leerling voldoening en plezier haalt qua type sport en bewegen.
- Stimuleren van betere samenwerking tussen scholen en de sportsector breed om leerlingen een diversiteit aan sporten aan te bieden. Hiervoor heeft het Kenniscentrum Sport & Bewegen in 2023 een Quick scan ontwikkeld en zijn we in gesprek met partijen om vanaf 2024 hier extra activiteiten op te ontwikkelen.
- De handreiking Vaardig in beweging is beschikbaar voor lokale professionals bij het Kenniscentrum Sport & Bewegen en wordt lokaal onder de aandacht gebracht.
- We ondersteunen de sportaanbieders met de uitvoering van het Jeugdsportplan waarin verschillende randvoorwaarden zijn opgenomen om jeugdsport te stimuleren en laagdrempelig te maken.
- Inzet op Combinatiefunctionaris sport en onderwijs om binnen en rondom de school de vakleerkracht cq schoolteam te ondersteunen in een divers aanbod van sport en spel binnen en na de schooldag. Vanuit het profiel Combinatiefunctionaris Onderwijs wordt daarop gestuurd.
- We bouwen voort op het succes en het bereik van de Koningsspelen, specifiek met betrekking tot de sportieve activiteiten en het initiatief van de Koningsmatch.
- We versterken programma Gezonde School met ondersteuningsaanbod voor extra scholen.
- Betrekken van de jeugd zelf bij initiatieven en beleid door meer in gesprek te gaan via (sport/jeugd)panels en jeugdraad sportbond.

Doelstellingen 2026

- Kinderen komen zowel via het (naschools) onderwijs als via de sportsector zelf in aanraking met meerdere typen sportaanbod.

Thema: Ruimte voor sport en bewegen

Opgave 15: Betere toegankelijkheid efficiënter gebruik van de sportinfrastructuur

De ruimte in Nederland is schaars en wordt steeds schaarser. Nieuwbouw of uitbreiding van sportvoorzieningen is niet overal vanzelfsprekend. Aanwezigheid, kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid van sportaccommodaties en beweegvoorzieningen zijn belangrijke voorwaarden om mensen te kunnen laten sporten en bewegen. De behoeften aan ruimte voor sport en bewegen verschillen van plek tot plek en zijn aan verandering onderhevig. Dat beïnvloedt de optimale spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen. In de komende jaren willen we meer sturen op enerzijds het ruimte maken en houden voor sport- en bewegen en anderzijds een meer efficiënte benutting van de huidige sport-accommodaties. Hierbij wordt ook gekeken naar koppelingen met domeinen buiten de sport en een daarbij passende spreiding.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, sportaanbieders en sportbonden en brancheverenigingen. Zo zijn gemeenten in grote mate bepalend als het gaat om accommodatiebeleid én hebben zij een bredere rol in de inrichting van de ruimtelijke omgeving. Sportaanbieders worden uitgedaagd om meer gezamenlijk en vanuit een maatschappelijk belang te kijken naar effectieve benutting van de ruimte. Sportbonden en brancheverenigingen hebben daarbij een begeleidende rol en moeten het mogelijk maken om te oefenen met andere manieren van ruimtegebruik.

Werkafspraken (activiteiten)

- We voeren een onderzoek uit naar kansrijke oplossings-richtingen voor slimmer gebruik en betere spreiding van bestaande sportaccommodaties.
- In het onderzoek wordt ook gekeken naar randvoorwaarden om de oplossingsrichtingen (beter) mogelijk te maken; zoals het wegnemen van belemmerende regels en het beter toegankelijk maken van subsidieregelingen.
- Als vervolg op het bovenstaande onderzoek bieden we experimenteerruimte voor lokale partijen om de kansrijke oplossingsrichtingen in praktijk vorm te geven en toe te werken naar lokale opschaling.
- We ontwikkelen een applicatie voor eigenaren en beheerders van sportaccommodaties om de toegankelijkheid voor sporters met een beperking te vergroten.
- We voeren een grootschalig onderzoek uit naar het huidig aanbod en de (toekomstige) behoefte aan ruimte voor sport.
- Op basis van de uitkomsten van de Sportlandkaart wordt instrumentarium ontwikkeld voor lokale partijen om het eigen aanbod in beeld te krijgen.
- We zetten twee onderzoeken uit om de maatschappelijke en economische kansen voor effectievere benutting van sportruimte in beeld te brengen:
  - We voeren een maatschappelijke kostenbatenanalyse uit naar de mogelijkheden om sportparken ook te benutten voor andere leefdomeinen
  - We voeren een onderzoek uit naar de impact op de exploitatie van sportaccommodaties, bij meervoudig gebruik door verschillende sportpartijen

Doelstellingen 2026

- Landelijk zijn de voorwaarden gecreëerd om lokaal of regionaal een constructiever gesprek te voeren over inrichting en spreiding van sportruimte.
- Er zijn concrete en in praktijk getoetste modellen ontwikkeld en verspreid voor meervoudig gebruik en het vergroten van de maatschappelijke meerwaarde van de beschikbare sportinfrastructuur.

Opgave 16: Verdere versterking van een beweegvriendelijke leefomgeving

Steeds meer mensen sporten en bewegen in de openbare ruimte, bijvoorbeeld door te wandelen, hardlopen, wielrennen en bootcampen. Onder openbare ruimte erkennen we zowel binnenstedelijke ruimte, als buitengebied. Om sport, bewegen en buitenspelen in de openbare ruimte te bevorderen, moet de openbare ruimte uitnodigend, inspirerend en beweegvriendelijk zijn ingericht. Daarnaast moet, als gevolg van de druk op de ruimte, ook gekeken worden over het recreatief inpassen en/of openstellen van bestaande sportparken. Ruimtelijke ordening is hierin essentieel, maar sport en bewegen worden niet altijd meegenomen, of als prioritair thema beschouwd in gebiedsontwikkeling. Daarom is het noodzakelijk dat we de waarde van een beweegvriendelijke omgeving voor natuur, milieu, mens en omgeving beter in beeld en brengen dit onder de aandacht bij beleidsmakers, wethouders en andere relevante partijen in het ruimtelijk-, sociaal- en sportdomein.

Partijen die een belangrijke bijdrage aan deze opgave leveren zijn: gemeenten, provincies en sportaanbieders. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte. Ook zijn gemeenten bepalend in de manier waarop ruimte voor sport en bewegen wordt meegenomen door professionals als stedenbouwkundigen en planologen. Provincies spelen een belangrijke rol waar het gaat om gemeentegrens doorsnijdende natuur- en recreatiegebieden. Sportaanbieders worden uitgedaagd om vanuit een maatschappelijk belang te kijken naar de accommodaties en openbare ruimte en hier effectief gebruik van te maken.

Werkafspraken (activiteiten)

- De maatschappelijk en (waar mogelijk) monetaire waarde van een beweegvriendelijke leefomgeving worden nader uitgewerkt en kenbaar gemaakt richting partijen en professionals de verantwoordelijk zijn voor ruimtelijke ordening (waaronder planologen en stedenbouwkundigen).
- We ontwikkelen meer inzicht in gedrag en motieven voor actief bewegen in de openbare ruimte alsmede de belemmeringen die daarbij worden ervaren, met als doel deze inzichten te vertalen naar concrete beleidskansen. We inspireren beleidsmakers met goede voorbeelden.
- We definiëren kansen en belemmeringen van het openstellen van sportparken om de sportinfrastructuur optimaler in te zetten. Deze kennis wordt gedeeld met het programma MOOI in Beweging, waarbinnen het beter benutten van de sportinfrastructuur en professionalisering onderdeel van de Wicked Problems zijn.
- Gezamenlijk met provincies gaan we in gesprek met eigenaren en beheerders van landgoederen en natuurgebieden over het opstellen van convenanten ter ontsluiting van landgoederen en natuurgebieden voor sporten en sportief bewegen.
- We verkennen hoe we organisatoren van sport in de openbare ruimte kunnen ondersteunen en ontzorgen in regeldruk, bijvoorbeeld bij het aanvragen van vergunningen bij gemeenten, terreinbeheerders, provincie en waterschap.
- We verkennen wat de toegevoegde waarde is van normen en/of richtlijnen omtrent beweegvriendelijke ruimte voor (nieuw) in te richten gebieden binnen gemeenten.

Doelstellingen 2026

- Een gedeelde visie en overtuiging van de waarde van een beweegvriendelijke omgeving die wordt gedragen, en tot uitvoer wordt gebracht, door beleidsmakers en andere relevante partijen. Sport en bewegen is hiermee een vanzelfsprekend onderdeel van de omgevingsvisies en -plannen en aanvullende programma's. Hierbij zijn voorbeelden en mogelijkheden beschikbaar, bijvoorbeeld het stapelen van functies in de openbare ruimte.
- De behoefte van burgers omtrent beweegvriendelijke ruimte in hun directe leefomgeving is beter bekend en wordt meegenomen in ruimtelijke ordeningsvraagstukken.
- De organisatie van sportaanbod in de openbare ruimte wordt ondersteunend doordat belemmeringen zoals regeldruk geslecht zijn.

Strategisch kader topsport 2032 - Maatschappelijke waarde van Topsport

VWS, NOC*NSF en VSG hebben een gezamenlijke topsportstrategie ontwikkeld voor de komende 10 jaar. In dit strategisch kader staat de opgave centraal om de maatschappelijke waarde van topsport in Nederland in 2032 zo groot mogelijk te maken. Om dit te realiseren maken we voor de komende 10 jaar gezamenlijk enkele strategische keuzes, die schematisch zijn weergegeven in het strategisch kader. We richten ons op de volgende doelen die bijdragen aan het vergroten van de maatschappelijke waarde van topsport:

- Betekenis: Topsportprestaties zijn van maatschappelijke waarde. Daarom willen we blijven presteren én verrijken we de prestaties, door naast mondiale medailles ook andere topsportprestaties van waarde te laten zijn.
- Fundament: We behalen onze prestaties op een maatschappelijk verantwoorde wijze, waardoor de prestaties meer glans en meer maatschappelijke waarde krijgen.
- Bereik: We bereiken zoveel mogelijk Nederlanders met de waarde van topsport en bevorderen dat andere publieke en private organisaties het platform van topsport benutten om in te zetten voor hun eigen doelen/vraagstukken.

Opgave 17: Breder palet aan topsportprestaties

De waarde van topsportprestaties gaat over meer dan alleen het resultaat (de medaille) of het niveau waarop dat resultaat wordt behaald (mondiaal niveau). Topsport bestaat uit tal van aansprekende en inspirerende prestaties. Wanneer we alleen oog hebben voor de mondiale medailles missen we andere waarden die topsportprestaties ook zo mooi maken. Om de maatschappelijke waarde van topsport te vergroten, richten we ons de komende jaren op het realiseren van een breder palet aan topsportprestaties. Vanuit onze strategie maken we onderscheid tussen resultaat, prestatie en de weg naar de prestatie. Onder het (mogelijke) resultaat van een prestatie wordt een medaille of record verstaan. Hierbij is de topsporter of het team echter altijd afhankelijk van de concurrentie. Een topsporter of een team kan dus heel goed presteren, zonder dat dit altijd tot een resultaat hoeft te leiden. Daarnaast is ook de weg naar een prestatie van belang, het verhaal achter de prestatie en over de mens achter de topsporter of coach.

Werkafspraken (activiteiten)

- NOC*NSF en de sportbonden werken een topsportstrategie 2025+ uit die bijdraagt aan het stimuleren van een breed palet aan topsportprestaties.
- We voeren het plan van aanpak uit gericht op het versterken van de top teamsportcompetities en betrokken topclubs.
- In het najaar presenteren we gezamenlijk actieplan gericht op de doorontwikkeling van de paralympische topsport met een verbinding naar sportparticipatie voor mensen met een beperking.
- We verkennen hoe de commerciële topsport een bijdrage kan leveren aan de strategie om de maatschappelijke waarde van topsport te vergroten.
- We verkennen welke professionaliseringslag nodig is voor topsporters, coaches en begeleiders in de topsport.
- We werken aan gezamenlijk topsportaccommodatiebeleid.
- We gaan door met de uitvoering van de Nationale Topsportevenementen Strategie (NTS) om topsporters te ondersteunen bij het kunnen leveren van hun prestaties.
- Om meer inzicht te krijgen in hoe de bevolking topsportprestaties waardeert, gaan we nader onderzoek uitzetten.
- Mulier Instituut gaat, in samenwerking met de Universiteit Utrecht, een programmering opzetten van monitoring en onderzoek op het gebied van Topsport in Nederland (TiN) en binnen het ZonMw programma MOOI wordt onderzoek uitgevoerd naar het vergroten en zichtbaar maken van de maatschappelijke waarde van topsport.

Doelstellingen 2032

- De Nederlandse topsport bestaat uit een breed palet aan waardevolle topsportprestaties.

Opgave 18: Het fundament van topsport op orde

We willen topsport op een maatschappelijk verantwoorde manier organiseren. Daarvoor moet het normatief fundament van de topsport op orde zijn, alleen dan is er een solide basis waar duurzame prestaties worden behaald, mensen geïnspireerd raken en partijen zich willen verbinden aan topsport. Om topsport op een maatschappelijk verantwoorde manier te organiseren is een verandering nodig in de voorwaarden waaronder topsport plaatsvindt. Integriteit moet niet langer het sluitstuk zijn van de topsport maar meteen bij de start worden meegenomen. Wat er in de sport gebeurt, moet zoveel mogelijk aansluiten bij de waarden en normen in de maatschappij. Vanwege de continue druk om te presteren, het grensverleggende karakter van topsport en het ontbreken van een duidelijk normenkader is topsport vatbaar voor integriteitsproblemen. Daarbij kan het gaan over problemen zoals doping, matchfixing en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. Maar ook over duurzaamheid, het welbevinden van de topsporter en de coach en het werkklimaat in zijn algemeenheid in de topsport.

Werkafspraken (activiteiten)

- Het topsportcultuuronderzoek (looptijd 2022-2025) wordt uitgevoerd en door ons ondersteund.
- We zetten een proces in gang om een normatief kompas te ontwikkelen dat voorwaardelijk moet worden voor het organiseren van topsport en het behalen van waardevolle prestaties.
- We breiden het anti-dopingbeleid uit met meer voorlichting over dopinggebruik en de negatieve gevolgen daarvan.
- We werken aan een stevigere aanpak van matchfixing door betere samenwerking in concrete interventies.

Doelstellingen 2032

- Integriteit een is integraal onderdeel van een verantwoorde topsportcultuur.
- Focus op de bredere ontwikkeling van de sporters, coaches en begeleiders.

Opgave 19: Meer mensen worden bereikt met de waarde van topsport

Het creëren van maatschappelijke waarde van topsport gaat niet vanzelf. Extra inspanningen zijn nodig om topsport zichtbaarder te maken. Topsport kan pas van waarde zijn als meer Nederlanders het zien, begrijpen en ervaren. Het bereik van de topsport kan ook worden vergroot wanneer de platformfunctie van topsport door meer partijen benut wordt.

Werkafspraken (activiteiten)

- We gaan door met de uitvoering van de Nationale Topsport-evenementen Strategie (NTS) en daarin ondersteunen we een doorlopend maatschappelijk activatieprogramma voor gemeenten en sportbonden.
- We ontwikkelen een gezamenlijke aanpak gericht op het vergroten van het bewustzijn binnen de topsport van de potentie van de platformfunctie van topsport.
- We zetten in op het verbeteren van de verbinding tussen topsport en sportparticipatie door de platformfunctie van topsport proactief aan te bieden bij de andere opgaven uit Sportakkoord II, bijvoorbeeld rondom vaardig in bewegen.
- We laten een internationale verkenning uitvoeren over de relatie tussen topsport en media.

Doelstellingen 2032

- Meer zichtbaarheid en bereik van alle facetten van topsport.
- Topsport biedt een breed en aantrekkelijk platform voor andere organisaties.

Bijlage 1: Monitoring en kennis

Monitoring speelt een belangrijke rol gedurende de looptijd van Sportakkoord II. Het verschaft de strategische partners kennis over de effectiviteit van de inzet en vormt daarmee de basis om tussentijds bij te sturen. Monitoring komt goed tot zijn recht als het ook een rol speelt in de fase van planvorming, en niet alleen daarna. Dit hebben de strategische partners bij de nadere uitwerking van SAII in Q1 en Q2 2023 nadrukkelijk gedaan. Nieuw ten opzichte van SAI is het gebruik van de methode Outcome Mapping (OM), waarmee monitoring een plek krijgt in de planvorming. Per thema van SAII is vanuit de lokale praktijk terug geredeneerd naar de landelijke strategie: wat moeten lokale partijen (gemeenten, clubs, buurtsportcoaches etc.) anders gaan doen om echt het verschil te maken op de ambities van SAII? Welke concrete activiteiten zijn er vanuit de landelijke partijen nodig om dat gedrag te bewerkstellingen? En hoe gaan we deze activiteiten, en de beoogde gedragsverandering, gedurende het SAII volgen?

Daarmee zijn de eerste opbrengsten van SAII ook al meteen zichtbaar. Het OM-proces dat is opgezet heeft diverse stakeholders bijeengebracht en zinvolle discussies opgeleverd. Niet altijd waren de stakeholders het eens over de te varen koers, maar ook (of juist) dat is winst. De gesprekken hebben geleid tot een verscherping van de beleidstheorie – hoe komen we van een landelijke aanpak tot lokaal resultaat, en zorgen we dat sport en bewegen uiteindelijk een vanzelfsprekend onderdeel van het leven van iedereen in Nederland is? – waar we in de toekomst op voort kunnen bouwen.

Doel van dit hoofdstuk is om de belangrijkste elementen uit het monitoringsplan voor SAII eruit te lichten wat betreft (i) de manier van dataverzameling, (ii) de organisatie van monitoring, en (iii) de planning en rapportagestructuur.

Manier van dataverzameling

Voor de monitoring van SAII verzamelen de partners op diverse manieren informatie. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van data uit andere (monitor)onderzoeken.

Kwalitatief onderzoek

Voor de monitoring van SAII halen de partners op de volgende vier manieren kwalitatief informatie op:

- Analyse van lokale sportakkoorden
- Input 20 partnergemeenten
- Verdiepend onderzoek sleutelspelers
- Werkgroep lokale kwaliteit

Analyse van lokale sportakkoorden

Op 30 juni 2023 hebben gemeenten de herijkte sportakkoorden aangeleverd bij VSG. Uit de vele regiobijeenkomsten en informele contacten met gemeenten blijkt dat ze hier momenteel voortvarend mee bezig zijn. Aan alle 342 gemeenten is een format beschikbaar gesteld om de kerninformatie over de herijkte akkoorden samen te vatten. Door dit format is het mogelijk om de input van gemeenten op een eenduidige manier naast elkaar te leggen. Zo is bijvoorbeeld aan iedere gemeente de vraag gesteld hoe ze bij gaan dragen aan de drie hoofdambities van SAII.

Het Mulier Instituut in overleg met het Kenniscentrum Sport & Bewegen voeren een inhoudelijke analyse uit van de herijkte akkoorden. De tips en aandachtspunten voor gemeenten worden gedeeld. Deze werkwijze draagt bij aan de samenwerking tussen de vier partners bij uitvoering van SAII en aan het voornemen om bij SAII meer op resultaat te concentreren.

Input 20 partnergemeenten
Het Mulier Instituut gaat, samen met VSG, ca. 20 gemeenten benaderen om actief deel te nemen aan de monitoring van SAII. Die gemeenten gaan hun eigen monitorsysteem opzetten op basis van OM, onder begeleiding van Mulier Instituut. Dit proces start eind 2023 en loopt door tot einde looptijd van SAII. De begeleiding van gemeenten heeft twee doelen: naast dat het de strategische partners informatie verschaft over de mate waarin SAII lokaal effect sorteert, helpt het gemeenten ook om tot goed uitgewerkte en onderbouwde uitvoeringsplannen te komen en de uitvoering te monitoren.

Bij de selectie van ca. 20 deelnemende gemeenten wordt er in ieder geval rekening gehouden met verschillen in stedelijkheid en spreiding over regio's. De verschillen tussen gemeenten zijn relevant omdat ze inzicht verschaffen in (context)factoren die het bereiken van de ambities in SAII bevorderen of juist belemmeren.

Onderdeel van de ondersteuning aan gemeenten is onderlinge kennisuitwisseling, door het inrichten van enkele zgn. 'Communities of Practice' (CoP). De CoP's worden ingericht met de ca. 20 deelnemende partnergemeenten. De CoP's zijn een belangrijke bron voor verdieping van en reflectie op de uitkomsten en de gevoerde strategie. Het helpt gemeenten zelf om te leren van hoe hun collega's de uitvoering van de lokale akkoorden aanpakken. Deze aanpak is daarom niet alleen van belang voor de landelijke partijen; het biedt ook een kwaliteitsimpuls aan het lokale sportbeleid. De ontwikkelde methode, bijbehorende instrumenten en inzichten worden op zeker moment beschikbaar gesteld aan andere gemeenten, zodat deze daar zelf (of met behulp van Kenniscentrum Sport & Bewegen) mee aan de slag kunnen.

Verdiepend onderzoek sleutelspelers
Voor SAII is de rol van coördinator sport en preventie in het leven geroepen. Deze coördinator zorgt voor de herijking van het lokale sportakkoord, maar ook voor het laten aansluiten van de ambities binnen SAII op ambities binnen GALA, NPA, IZA, Maatschappelijke Diensttijd en School & Omgeving. Het streven is positieve gezondheid voor iedereen, door integraal en beleids-overstijgend samen te werken. Daarbij wordt gesproken over health and sport in all policies. Deze tweede 'rol' van de coördinator sport en preventie overstijgt de zes thema's die SAII omschrijft en is vanuit het oogpunt van sport, bewegen en gezondheid een nieuwe en daarmee interessante rol.

Om na te gaan wat de verbinding van SAII met de andere beleidsprogramma's oplevert en hoe deze verbinding door de coördinatoren wordt vormgegeven, laten de strategische partners verdiepend onderzoek doen naar de rol van de coördinator sport en preventie. Het gaat om coördinatoren van (een deel van) de ca. 20 partnergemeenten. Er worden gedurende de looptijd van SAII op regelmatige basis groepsgesprekken gehouden met deze coördinatoren en andere relevante stakeholders. Bij deze gesprekken wordt informatie opgehaald en ook ingezet op kennisuitwisseling tussen coördinatoren van verschillende gemeenten. Een andere sleutelspeler in de vertaling van de ambities in SAII naar lokaal resultaat is de adviseur lokale sport. Ervaringen van deze adviseurs worden verzameld in focusgroepen, waarbij mogelijk wordt aangesloten op de kennisuit-wisselingsbijeenkomsten tussen adviseurs lokale sport die onder coördinatie van NOC*NSF en POS plaatsvinden. Hierover vindt nog afstemming plaats.

Werkgroep lokale kwaliteit
Er wordt een werkgroep 'lokale kwaliteit' in het leven geroepen, met daarin vertegenwoordigers van het brede lokale spectrum: een buurtsportcoach, ondernemende sportaanbieder, coördinator sport en bewegen, medewerkers van een sportbedrijf, adviseur lokale sport etc. De werkgroep heeft vooral een signalerende functie richting de coördinatieteams sportparticipatie en topsport; ze signaleert, vanuit de lokale uitvoeringspraktijk, welke landelijk aangeboden ondersteuning wel en niet effect sorteert. Ze fungeren als een soort 'red team' voor de vier landelijke partners en signalen uit de werkgroep krijgen ook een plek in de monitoring.

Kwantitatief onderzoek
De kwantitatieve dataverzameling voor SAII gebeurt op de volgende manieren:

- RIVM (kern)indicatoren
- Panels/vragenlijsten
- Aanpalende monitoronderzoeken
- Inspanningen in beeld

RIVM (kern)indicatoren
Het RIVM houdt een landelijke kennisinfrastructuur over sport en bewegen bij. Zeer recent heeft een grote actualisatieslag van de indicatoren in de kennisinfrastructuur plaatsgevonden. Per thema en opgave uit SAII is een inventarisatie gedaan welke te volgen indicatoren daarbij passen. Het zijn over het algemeen indicatoren die ontwikkelingen op de lange termijn weergeven; buiten de directe invloedssfeer van de partners in SAII, maar desalniettemin relevant om te volgen en te zien of trends de goede kant op bewegen.

Panels/vragenlijsten
De partners en kennisinstellingen beschikken samen over een rijke set aan periodieke monitors, zoals:

- VSG-gemeentepanel
- BRC-monitor
- Verenigingsmonitor
- Ondernemerspanel (in ontwikkeling)
- SportersMonitor
- Sportbondenmonitor

Elk van deze monitors wordt benut voor SAII. Waar nodig en relevant voegen de partners extra vragen toe aan de monitors.

Aan dit bestaande instrumentarium voegen we tijdelijk twee vragenlijsten toe:

- Een vragenlijst onder coördinatoren sport en preventie
- Een vragenlijst onder specifieke landelijke actoren (zoals bonden en brancheorganisaties)

Aanpalende monitoronderzoeken
Verder wordt gebruikgemaakt van lopende monitoronderzoeken buiten SAII om, die wel verband houden met de thema's van het sportakkoord. Te denken valt met name aan de monitoring van Topsport in Nederland (TiN) (zie kopje Monitor Topsport in Nederland) en de monitoring in het kader van de Routekaart verduurzaming. Deze monitors leveren ook relevante informatie op, die mee wordt genomen in de rapportages.

Inspanningen in beeld
Bij het eerste Sportakkoord werd de term 'Inspanningen in beeld' gebruikt om weer te geven welke activiteiten de landelijke partners uitrollen in het kader van het sportakkoord. Ook nu, bij SAII, gaan de partners dit weer bijhouden. Hiervoor wordt periodiek informatie uitgevraagd bij de betreffende partij (NOC*NSF, VSG, POS, VWS) of externe stakeholder. Hiermee wordt ook de stand van zaken van de werkafspraken en doelstellingen gemonitord. Op deze manier wordt jaarlijks de voortgang op het bereiken van de doelstellingen inzichtelijk. En zien de partners eind 2026 of de doelstellingen zijn behaald.

Organisatie
De monitoring van SAII wordt centraal belegd bij het Mulier Instituut. Zij coördineert en voert alle voorgenoemde onderzoeksactiviteiten uit. Ook rapporteert ze periodiek hierover. Het coördinatieteam sportparticipatie is opdrachtgever van de monitoring, VWS stelt de middelen hiervoor beschikbaar.

Er is in Q1 een werkgroep monitoring & evaluatie opgezet. Hier nemen de kennisinstellingen – RIVM, Mulier Instituut, Kenniscentrum Sport & Bewegen – en de vier partners in deel. Tot nu toe heeft de werkgroep primair als klankbordgroep voor het monitoringsplan gefungeerd. Vanaf de tweede helft van 2023 blijft de werkgroep als klankbord voor de monitoring in tact.

Planning en rapportagestructuur

De tweede helft van 2023 staat in het teken van drie zaken:

- Vervolg op Outcome Mapping. De partners hebben vóór de zomer ongeveer de helft van alle opgaven van de eerste vijf thema's van SAII (excl. Maatschappelijk waarde van topsport, zie strategisch kader topsport) beetgepakt en uitgediept. Direct na de zomer gaan ze verder met de andere helft, wederom onder begeleiding van het Mulier Instituut.
- Analyse lokale sportakkoorden. Deze activiteit loopt gedurende de zomer en vlak daarna. In het najaar van 2023 volgt een eerste rapportage, specifiek over de lokale sportakkoorden. Deze rapportage bevat enerzijds een procesupdate (over de herijking van de akkoorden, het aanstellen van functionarissen e.d.) op basis van vragen in het VSG-panel en tellingen door VSG zelf, en anderzijds een globale blik op de inhoud van de lokale akkoorden en wat daarin opvalt op basis van eerder genoemde analyse door Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen.
- Voorbereiding en start monitoring. Vanaf het najaar wordt de monitoring voorbereid en ook daadwerkelijk opgestart. De meeste tijd gaat zitten in het werven en begeleiden van ca. 20 gemeenten. Ook is er in deze fase afstemming tussen Mulier Instituut en de partners over specifieke vragen die aan vragenlijsten worden toegevoegd.

Vanaf 2024 komt er een vast ritme in de monitoringsactiviteiten. Dit vertaalt zich ook in een vaste frequentie van de tussentijdse rapportages. Jaarlijks volgen er steeds twee rapportages. De voorjaarsrapportage (mei) bevat een meer kwantitatieve update van de voortgang en de najaarsrapportage (november) levert vooral kwalitatieve inzichten op uit de analyse van de lokale voortgang en opbrengsten en de CoP's.

Monitor Topsport in Nederland (TiN)

Belangrijk is dat het strategisch kader topsport betrekking heeft op het hele topsportlandschap in Nederland Dit vanuit dat overtuiging dat we alleen vanuit dit bredere en gezamenlijke perspectief de waarde van topsport in Nederland verder kunnen vergroten. Topsport bestaat uit meer dan alleen de topsportprogramma's van de sportbonden, prestaties zijn meer dan alleen de mondiale medaillespiegel en de platformfunctie en waarden van topsport voor de samenleving zijn aspecten waar we beter inzicht in willen krijgen. Daarnaast hebben we geconstateerd dat de monitoring van en onderzoek naar het topsport(beleid) in Nederland erg versnipperd was. Eens in de vier jaar verscheen een topsport-klimaat-meting, daarnaast werden onregelmatige en uiteenlopende rapportages over verschillende thema's binnen de topsport gepubliceerd. Er is bij verschillende beleidspartners behoefte aan meer structuur in informatievoorziening in de topsport en de monitoring van het topsportbeleid.

VWS heeft daarom het Mulier Instituut, in samenwerking met de Universiteit Utrecht[1], gevraagd naar een programmering op te zetten van monitoring en onderzoek op het gebied van topsport in Nederland. De TiN moet de primaire informatie-voorziening worden over topsport in ons land en geeft met jaarlijkse rapportages ontwikkelingen weer op de belangrijkste indicatoren binnen de Nederlandse topsport. Hiervoor wordt data verzameld binnen de topsport (zoals sporters en coaches), topsportomgevingen (zoals gemeenten, provincies, topsportverenigingen, TeamNL centra, commerciële topsport) en de Nederlandse bevolking. De eerste rapportage wordt halverwege 2024 verwacht.

Benutten Kennisinfrastructuur

Om lokaal passend en effectief beleid te kunnen voeren, is het van belang een goed onderbouwd antwoord te vinden op lokale vraagstukken en behoeften die er leven. De juiste en betrouwbare kennis is hierbij van essentieel belang. Professionals in de sport, zorg, welzijn, overheid en onderwijs moeten kunnen beschikken over de juiste kennis uit wetenschap, beleid en praktijk. Kennis over de huidige stand van zaken, het belang van bepaalde activiteiten/maatregelen, de effecten en wat wel en niet werkt.

De opgaven zoals benoemd in Sportakkoord II en het GALA zijn complex en leiden lokaal en regionaal tot een toenemende en soms andersoortige kennis- en innovatiebehoefte. Terwijl we ook constateren dat de kennis nu versnipperd aanwezig is,

[1] Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht. De monitor Topsport in Nederland zal een aangepast vervolg zijn op het structurele onderzoek naar het topsportklimaat in Nederland. Sinds 1998 voerden de Universiteit Utrecht en het Mulier Instituut de topsportklimaatmeting uit in opdracht van NOC*NSF en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport.

bij (teveel) verschillende partijen gehaald moet worden en sommige kennis wellicht nog niet aanwezig is.
Met het Sportakkoord II zetten VWS, NOC*NSF, VSG/VNG en POS in op het versterken van het fundament om te kunnen sporten en bewegen en daar plezier aan te beleven en het, in samenwerking met andere sectoren zoals zorg, vergroten van het bereik van sport en bewegen zodat meer mensen zich aangesproken en uitgenodigd voelen te gaan sporten en bewegen en dit te beleven. Door meer betekenis te geven aan sport en bewegen wordt specifiek ingezet op de waarde van sport en bewegen voor de maatschappij: energie, plezier en zingeving in het dagelijks leven door en van het sporten en bewegen zelf, maar ook een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid en kansenongelijkheid, of juist het bevorderen van gezondheid.

In de afspraken van het Hoofdlijnen akkoord staat het volgende opgenomen:
"Lokaal en landelijk benutten we data voor beleid en uitvoering. We volgen de voortgang op de afspraken van het Sportakkoord II op de voet. Ook volgen we in welke mate de beoogde veranderingen van het Sportakkoord in de buurt of wijk plaatsvinden. De lokale, regionale en landelijke partners doen actief aan kennisdeling en benutten daar de beschikbare kennisinfrastructuur voor. In de governance wordt meer sturing aan de hand van monitoring op de uitvoering vastgelegd."

Bij de totstandkoming van Sportakkoord II zijn VWS, NOC*NSF, VSG/VNG en POS ondersteund door de kennispartners Kenniscentrum Sport & Bewegen en het Mulier Instituut. Hun betrokkenheid past bij het streven om kennis- en datagedreven beleid te voeren. De komende jaren wordt beoogd de kennisinfrastructuur rond gezondheid, sport en bewegen, cultuur en sociale basis te versterken en nog meer in samenhang te bezien, zodat de landelijke kennisontwikkeling en kennisdeling beter ten dienste staat van lokale behoeften en lokale ervaringen beter worden meegenomen bij het (door)- ontwikkelen van interventies en aanpakken.

Het is belangrijk dat kennis vanuit meerdere disciplines wordt gecombineerd om de kwaliteit en effectiviteit van de activiteiten te vergroten. Hoe kan bijvoorbeeld meer samen bewegen in het kader van valpreventie ook een belangrijke bijdrage leveren aan het tegengaan van eenzaamheid en aan het bereiken van een gezond gewicht? Of hoe benut je de leefomgeving, met zowel de inzet van gezondheidsbevordering (onder andere sport- en beweegstimulering, buitenspelen, vergroening en ontmoeting) als gezondheidsbescherming (onder andere minder vervuiling en geluidshinder) om te komen tot gezondheidswinst?

Integraal beleid vraagt om een bredere blik op gezondheid, gezonde en actieve leefstijl en integrale samenwerking. Tussen ministeries, domeinen, uitvoerende partners, maar zeker ook tussen kennisinstituten. Op de verschillende thema's beschikken diverse kennis- en onderzoeksinstituten, zoals Pharos, Movisie, Trimbos Instituut, Veiligheid NL, Voedingscentrum, LKCA, over veel kennis en data en stimuleren zij het benutten van die kennis.

In samenwerking met de GGD'en reiken Kenniscentrum Sport & Bewegen en het Mulier Instituut kennis en onderzoeksresultaten aan om sport en bewegen integraal in te zetten bij de verschillende onderdelen binnen de Brede SPUK.

In de Brede SPUK is ook budget opgenomen voor hetgeen van gemeenten wordt verwacht op het domein van sport en bewegen (Sportakkoord ll). De sport- en beweegsector levert daarmee voor het behalen van de doelen van het GALA een belangrijke bijdrage. Kenniscentrum Sport & Bewegen en het Mulier Instituut schakelen nauw met het RIVM en de verschillende landelijke kennisinstellingen om zo vanuit ieders expertise bij te dragen aan goed onderbouwd beleid ten behoeve van het bevorderen van gezondheid en preventie, afhankelijk van thema, setting of doelgroep (zoals voeding, sport en bewegen, mensen met gezondheidsachterstanden en mentale gezondheid). Gezamenlijk dragen we op deze manier inhoudelijk, op basis van actuele, onderbouwde kennis bij aan de totstandkoming van deze integrale plannen van aanpak en dus uiteindelijk aan een socialer en vitaler Nederland.

[1] Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO) van de Universiteit Utrecht. De monitor Topsport in Nederland zal een aangepast vervolg zijn op het structurele onderzoek naar het topsportklimaat in Nederland. Sinds 1998 voerden de Universiteit Utrecht en het Mulier Instituut de topsportklimaatmeting uit in opdracht van NOC*NSF en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport.

Bijlage 2 Lijst stakeholders die in de sessies van de verschillende opgaven hebben meegedacht.

Ronde 1

Thema inclusie en diversiteit:
- VWS
- NOC*NSF
- POS
- VSG
- Mulier Instituut
- Kenniscentrum Sport en Bewegen
- RIVM
- Sportinnovator
- Jeugdfonds Sport en Cultuur
- Volwassenenfonds
- MOS
- Cruyff Foundation
- Special heroes
- Gehandicaptensport Nederland
- Lifting Lion
- Achterhoek in beweging

Thema sociaal veilige sport:
- VWS
- NOC*NSF
- POS
- VSG
- Mulier Instituut
- Kenniscentrum Sport en Bewegen
- RIVM
- Gemeente Amsterdam
- Rotterdam sportsupport
- Gemeente Eindhoven
- Sport Utrecht
- KNVB
- KNTLB

Thema vitale sportaanbieders:
- VWS
- NOC*NSF
- POS
- VSG
- Mulier Instituut
- Kenniscentrum Sport en Bewegen
- Gemeente Amsterdam
- Sportbedrijf Lelystad
- KNLTB
- KNVB
- Nevobo
- Sport Fryslân
- Sportservice Noord-Brabant
- SportKracht12
- Achterhoek in beweging
- Rotterdam Sportsupport

Thema vaardig in bewegen:
- VWS
- NOC*NSF
- POS
- VSG
- Mulier Instituut
- Kenniscentrum Sport en Bewegen
- RIVM
- KVLO
- KNGU
- MOS
- Krajicek Foundation
- Monkeymoves
- Gezonde school
- Sportzeeland
- KNHB
- Cruyff Foundation
- Jantje Beton
- Sportbedrijf Arnhem

Thema ruimte voor sport:
- VWS
- NOC*NSF
- POS
- VSG
- Mulier Instituut
- Kenniscentrum Sport en Bewegen
- RIVM
- Brancheverenigingen Sport en Cultuurtechniek

Ronde 2

Thema Inclusie en diversiteit:
- VSG
- POS
- NOC*NSF
- VWS
- RIVM
- KCSB
- Fonds gehandicaptensport
- Special heroes
- Badminton bond
- Anne Frank stichting
- Gemeente Utrecht
- VNG
- Gelderse sportfederatie
- Gemeente Almere
- Universiteit Utrecht
- SSNB
- Radar
- Stichting Lifegoals
- LKCA
- Gemeente Laarbeek
- Cruyff foundation (MOS)
- MEE NL

Thema Sociaal veilige sport:
- POS
- Dansveilig
- Gemeente Amsterdam
- VSG
- Rotterdam Sportsupport
- Gemeente Eindhoven
- NOC*NSF
- Rotterdam Sportsupport
- VWS
- Badminton bond
- Gemeente Nijmegen
- KNHB
- KNLTB
- VWS
- NOC*NSF

Thema Vitale aanbieders
- VSG
- POS
- NOC*NSF
- VWS
- RIVM
- WIJ BSC
- Vlaardingen beweegt
- Adviseur lokale sport
- NEVOBO
- SPN
- KNVB
- KNKV
- Gemeente Amsterdam
- Sportservice Zwolle
- Sport Utrecht
- Sportaal

Thema Vaardig in bewegen:
- VSG
- POS
- NOC*NSF
- VWS
- RIVM
- KCSB
- KVLO
- Beweegalliantie
- KNGU
- KNHB
- Kinderopvang (brancheorganisatie)
- Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
- KFTRW
- Voetjebal
- Panache
- Panna

Thema Ruimte voor sport:
- Gemeente Rotterdam
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Utrecht
- Gemeente Almere
- Atletic Skills Model
- NOC*NSF
- POS
- Kenniscentrum sport en bewegen
- BSNC
- VWS
- RIVM